

ЮЛИЯ БАЛТОВА

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин”

София

Нови типове композитуми¹ и техният правопис в съвременните славянски езици

1.0. Краят на 20. и първото десетилетие на 21. век се оказват един от най-интересните периоди в динамичния развой на съвременните литературни (книжовни) славянски езици, особено за техните лексикални и словообразователни системи. Наблюденията върху двете равнища открояват протичането на различни процеси и тенденции², доминираща сред които е тенденцията към интернационализация, в резултат на която все повече се очертава един нов етап на интеграция между славянските езици (вж. Ohnheiser 2003: 34). Интернационализацията в словообразуването и лексиката на славянските езици се изразява в начините, по които се възприемат, разчитат, адаптират и утвърждават чуждоезикови (предимно от английския език) черти и лексикални единици. Като краен резултат от тази тенденция славянските лексикални и словообразователни системи: (а) обогатяват речниковия си състав с единици като *радио*, *кино*, *фото*, *баскет*, *видео*; рус. *радио*, *кино*; пол. *wideo*, *rock* и др., възникнали при откъсването на сегменти (части) от заети композитуми; (б) словообразователните си средства и начини за образуване на нови думи (срв. функционалната трансформация на финални части от заети лексикални единици в словообразователни морфемни като *-geim* / *-gate*; *-фен* / *-fan*; *-мен* / *-man* и др.), или (в) ускоряват разширяването на именната си префиксация и я попълват с нови неславянски префикси; (г) утвърждават нови компо-

¹ Обект на анализ в статията са двусъставни субстантивни лексикални единици, чиито компоненти по форма са тждествени на свободно функциониращи в езика съществителни имена.

² За тенденциите в съвременните славянски езици вж. Gutschmidt (1998: 15–26). Интернационализацията се приема в славистичната лингвистика като една от водещите развойни тенденции.

зиционни модели, нетипични за традиционното славянско словообразуване и др.

1.1. От друга страна, богатата лингвистична литература и речниците на нови думи и значения (вж. *Речник на новите думи* 2001; *Речник на новите думи* 2010; *Nová slova* 1998, *Nová slova* 2004, *Nowe słownictwo polskie* 2004–2006 и др.) са доказателство, че славистиката вече разполага с огромни корпуси на словообразователните и лексикалните иновации, които потвърждават тенденцията към интеграция. На значението на неологичните лексикографски трудове като документи, които съдържат корпусите от словообразователни и лексикални иновации, обръща внимание Е.А. Земская в своята монография *Словообразование как деятельность* (Земская 1992: 40).

1.2. В същото време, наблюденията върху конкретните езикови факти и тяхното интерпретиране в неологичните речници показват, че много от проблемите в неологията са решени и се решават по различен начин, често и в противоречие. Затова пред лингвистите словообразователи и лексиколози днес стои въпросът не само да се отрази и опише как се реализират потребностите от нови названия, главно на равнището на думата, но и задачата да се изработят ясни, по възможност единни критерии, които да позволяват словообразователните и лексикалните иновации да бъдат интерпретирани, класифицирани и систематизирани по начин, който да не допуска непоследователност или противоречие. На тази основа трябва да се изработват и правилата за лексикографското отразяване на иновационните езикови факти. Защото лексикографията е онази лингвистична област, която, както е добре известно, изпълнява и важната роля на кодификатор и нормативен регулатор³. Проблемът за интерпретацията на словообразователните иновации е пряко свързан и с редица правописни въпроси, които не без основание се поставят от редица учени кодификатори. Различната интерпретация допуска и различни правописни правила или колебания в правилата, които се наблюдават в правописните справочници на отделните славянски езици (вж. например, *Нов правописен речник* 2002, *Официален правописен речник* 2012, Брборић 2012 и др.).

2.0. Както беше посочено, интернационализацията се проявява в словообразуването главно в именната префиксация и в композицията. С това се обяснява интересът на изследователите към композитумите, към тяхната функция и образуване, към начина, по който трябва да се представят в лексикографските трудове и в правописните справочници (вж. Петрухина 2006, Лукашанец 2010, Bozděhová 2010, Ohnheiser 2012, Балтова 2012, Брборић 2012 и др.).

³ На въпроса за нормиращата и кодифициращата роля на лексикографията обръща внимание Ренате Беленчиков (Belentshikow 2009).

2.1. Активизирането и разширяването на композитообразуването като начин за номинация и утвърждаването под чуждоезиково влияние на нови модели за образуване на сложни думи (композитуми) във всички славянски езици се превръщат в едни от най-типичните прояви на словообразователната и лексикалната общославянска интеграция. И точно при композитообразуването, както личи от неологичните и от правописните речници, без да се изключват и индивидуалните изследвания, се виждат различията в теоретичната интерпретация на композитните езикови единици и на техните структурни елементи. Така за някои лингвисти елементите *контра-* / *kontra-* и *супер-* / *super-* са части на сложни думи, за други — те са префиксални морфеми; *видео-* / *wideo-*, *порно-* / *porno-*, *радио-* / *radio-*, *кино-* / *kino-*, *секс-* / *seks-* и под. са съкратени части от композитуми, както и *теле-* / *tele-*, *авто-* / *auto-*, *мото-* / *moto-*, *еко-* / *eko-*, *евро-* / *euro-*, за други пък са първи компоненти в състава на сложни съществителни имена; *интернет* например, в съчетаване с *време* (*интернет време*) в българския език се определя от някои лексикографски трудове като неизменяемо прилагателно в състава на свободно словосъчетание (както и *маркетинг* в *маркетинг директор*), но в *интернетклуб* се разглежда като първа част на сложно съществително име; *тон-* / *top-* е или първа част на сложни думи, или — полупрефикс. Твърде много са примерите от подобен род, които се срещат в съвременната славистична езиковедска литература.

2.2. От изложените по-горе факти произтичат няколко въпроса, които могат да се определят като дискуссионни, но отговорите на които са от съществено значение за характеризиране на промените в развоя на съвременните славянски езикови системи, за тяхната типологична характеристика. За словообразуването това са въпросите:

— сложни думи (композитуми) или словосъчетания са езиковите единици, чиито съставки по форма са тъждествени със свободно функциониращи съществителни имена;

— може ли да се смята, че в съвременните славянски езици, съществуват и разделни думи⁴.

Убедителен и аргументиран отговор на тези въпроси може да бъде даден само, ако при анализа на езиковите единици се разграничават форма, функция и значение.

3.0. Въпреки иновационните явления (нови модели, нови лексикални единици), композитообразуването в славянските езици запазва и днес своята специфика — да бъде един от основните начини за номинация. „В славян-

⁴ В статията се приема, че думата като основна структурно-семантична езикова единица за номинация се характеризира с признаците цялостнооформеност, самостоятелност и свободна възпроизводимост в речта (вж. също Га к 1990: 464).

ских языках — подчертава например, Ингеборг Онхайзер, — словосложение сводится к номинативной функции словообразования, славянским композитам не свойствена функция речевой конденсации” (Ohnheiser 2003: 334). Така процесите за създаване на сложни думи в славянските езици се отличават от тези, които характеризират например германските езици (английски, немски, скандинавските езици), където, както посочва и О.Д. Мешков, „образование сложных слов в данных языках служит для синтаксического удобства, а не для цели номинации” (Мешков 1981: 16).

3.1. Композитумите се определят в лингвистиката като еднословни (моновербални) езикови единици за номинация, в чийто състав се съдържат не по-малко от две пълнозначни основи (или два корена), свързани в общ формален комплекс по определен образец (модел) с помощта на съединителна морфема (срв. бълг. *бензиновоз, контейнеровоз, рекламодел, картоносител, хросторез, риболовец, пътеводител* и др.; рус. *фуражемешалка, краветколов, снегозахватчик, газочистка, дачевладелец, уткоферма* и др.) или чрез непосредствено слепване на двата компонента (срв. бълг. *бизнесклуб, скиписта, гострежисьор, фитнесуреди, кафемашина, голфигрище, душбатерия* и др.; рус. *джипсафари, бизнескласс, видеوماгазин* и др.; пол. *bizneskobieta, biznesplan, porgwiazda, wideobar* и др.), които понякога се разграничават правописно с дефис (срв. бълг. *кандидат-студент, помощник-аптекарь, голф-награда* и др.; рус. *шоу-бизнес* и др.; пол. *ski-kross* и др.).

3.1.1. В семантичен план композитумите назовават едно понятие, което ги изравнява с простите (непроизводни и производни) лексикални единици, както и с устойчивите (атрибутивни и апозитивни) словосъчетания. Като лексикални единици те са възпроизводими в речта и не се създават всеки път за нуждите на комуникацията, което е характерно за свободните синтактични словосъчетания, описващи определени ситуации.

3.1.2. В структурно-формален план композитумите представляват неделима цялост и се характеризират с постоянен ред на компонентите. Според първия структурен признак, както при всяка еднословна единица, между компонентите „не может быть включена другая последовательность того же уровня” (Гак 1990: 464), т.е. друга дума. Като пример може да се посочи разположението (мястото) в текста на пълните и кратките притежателни местоимения в българския език. Срв. следващите изречения, които съдържат композитум или устойчиво съчетание⁵:

(а) — *В моя имейладрес няма никаква промяна. — В имейладреса ми няма никаква промяна. — *В имейл ми адреса няма никаква промяна;*

⁵ Със знак * се означават неправилни или невъзможни изрази, както и несъществуващи думи.

(б) — *В моята електронна поща имам две писма от Варшава.* — *В електронната ми поща има две писма от Варшава.* — **В електронната поща ми има две писма от Варшава.*

Постоянният ред на компонентите, който изпълнява и функцията на своеобразен словообразователен формант, означава, че всяка инверсия (разместване) ще предизвика или промяна в смисъла на названието, или безсмислие. Срв.:

фитнесуреди — *уредифитнес, но — *уреди за фитнес*;
голфигрище — *игрищеголф, но — *игрище за голф*.

Сложната дума (композитумът), както всяка дума, има едно главно ударение, което може да бъде единствено или да се съпровожда от второстепенно ударение⁶, срв. бълг. *картоносител, птицеферма, кафемашина, бизнесдама, видео клуб, кандидат-студент, сѐксмагазин* и др.; рус. *дачевладѐлец, газочѝстка, джѝпсафари, шѝу-бизнес* и др. Отбелязването на второстепенното ударение в лексикографските трудове, ако това е наложително, трябва да става по начин, различен от този на главното ударение⁷. Въпросът за две равностойни ударения, за които настояват някои лингвисти при някои от композитумите, е дискуссионен и може да бъде решен само със средствата на експерименталната фонетика. Защото няма основание думи с еднаква словообразователна структура да имат различно акцентно натоварване (срв. например, *железобетѝн* и *покупко-продажба* в *Нов правописен речник* (2002: 319, 673)).

3.1.3. В морфологичен план композитумите представляват цялостно-оформен комплекс, който отваря позиция само от едната страна за добавяне на флексийни морфемии — след втория компонент. Първият компонент винаги е морфологично неизменяем, т.е. с неутрализирана позиция за флексия и при композитумите, образувани със съединителна морфема, и при обра-

⁶ За ударението в българския език вж. *Граматика* 1982: 158–188. Заслужава особено внимание констатацията, че оформянето на „акцентния тип на думите с две ударения в много случаи е относително, защото оценката за смисловите отношения в сложната дума може да бъде индивидуална и различна. Затова и изговорът на сложни думи при еднакви синтактични условия у едни лица е с две ударения, а у други с едно: *дървоснабдяване* — *дървоснабдяване, лъжесвидѝтел* — *лъжесвидѝтел, чуждопокѝнник* — *чуждопокѝнник*”. Това означава, че налагането на единия или другия акцентен тип може да бъде резултат от индивидуална преценка, което затруднява изработването на „точни правила и норми при изговора на допълнителното ударение” (*Граматика* 1982: 180). На какво основание тогава правилата за две равностойни ударения могат да се приемат като убедителни (*Граматика* 1982: 186–188).

⁷ Вж. например, отбелязването на главното и второстепенното ударение в *Правоговорен речник на българския език* (Пашов, Първев 1979).

зуванията, създадени по новите модели. Срв. следните композитуми и апозитивни словосъчетания в българския език:

*риб-о-лòв-ец-ø*⁸ → *риб-о-лòв-ц-и* → *риб-о-лòв-ец-ът*;
рòк-нев-ец-ø → *рòк-нев-ц-и* → *рòк-нев-ец-ът*;
б̀изнес-срещ-а → *б̀изнес-срещ-и* → *б̀изнес-срещ-и-те*;
в̀идео-шкаф-ø → *в̀идео-шкаф-ове* → *в̀идео-шкаф-ът*;
лет̀ец=изтреб-(̀̀)тел-ø → *лет-ц-̀̀=изтреб-(̀̀)тел-и* → *лет̀ец-ът*
 =*изтреб-(̀̀)тел-ø*⁹;
пол-̀̀=панталòн-ø → *пол-̀̀=панталòн-ø* → *пол-̀̀-те=панталòн-ø*.

Както се вижда от приведените примери, при апозитивните съчетания или и двата компонента отварят позиции за флексия, като членната морфема се добавя винаги само към първия компонент (вж. *летец-изтребител*), или само единият от двата — първият — получава флексия, докато вторият — апозитивният — остава неизменяем (вж. *пола-панталон*).

На морфологичната цялост на сложните думи още през 50-те години на миналия век обръща внимание А.И. Смирницкий, според когото

в отличие именно от словосочетания слово может быть охарактеризовано как обладающее цельнооформленностью. Цельнооформленность слова выявляется... в особенностях, которые определяются меньшей законченностью и оформленностью частей слова сравнительно с частями словосочетания... Словосочетания могут быть определены как раздельнооформленные (Смирницкий 1952: 197).

4.0. В съвременното българско езикознание за конструкциите, чиито съставки съвпадат по форма със субстантивни лексикални единици, има две противоположни мнения, всяко от които се отразява и върху лексикографската (едноезична, неологична и ортографична) практика.

По-голямата част от лингвистите определят езиковите комплекси от типа *бизнесдама*, *баскеттурнир*, *рокпевец*, *попзвезда*, *фитнесуреди*, *скисъстезания*, *гострежисьор*, *радиошкаф*, *душкабина* и под. като композитуми и ги третираят като производни лексикални единици.

Друга група лингвисти, пренебрегвайки морфологичната цялост на такива комплекси, смятат, че това са синтактични съчетания, при това „свободни”, съставени от „неизменяемо” (?) прилагателно (образувано в българския език чрез конверсия на английска субстантивна единица) и съществително име. Това мнение се защитава със следните аргументи: (а) такъв модел съществува в езика източник (срв. *роксъбитие* < англ. *rock event*, *видеоманиак* < англ. *video maniak*, *рокмузика* < англ. *rock music* и др.¹⁰); (б) отсъствие на съединителната морфема *-o-*; (в) наличие на ударение върху всяка съставка;

⁸ Със знак *ø* се отбелязва нулева флексия.

⁹ Със знак = се отбелязва дефис.

¹⁰ Примерите са взети от Вачкова, Вачков (1998: 99).

(г) изключителна продуктивност на модела на българско (и на славянско) равнище; (д) възможна координация от вида „рок и поп-звезди”¹¹ и др. (вж. Вачкова, Вачков 1998: 98–99; 1999–2000: 158). Правят се изводи, че тези „свободни” (?) съчетания създават условия за нарастване на аналитичните черти в българската езикова система, тъй като с тях се увеличава (?) броят на неизменяемите прилагателни. Никой от авторите обаче, не посочва кога и при какви условия на българска (?) почва е извършено конвертирането и към кой от двата типа адекватни езикови единици — качествени или относителни — се отнасят тези „неизменяеми” прилагателни. Този въпрос стои и пред другите славянски езици. До сега в българската, а и в славянската граматична литература като неизменяеми прилагателни се определят само малка група качествени прилагателни, обикновено чуждоезикови заемки.

Приемането на втората теза означава, че конструкции от посочения тип не са еднословни единици за номинация. Те не са и устойчиви съчетания, защото не се възпроизвеждат като езиково цяло. Като „свободни” словосъчетания следва всеки път да се конструират за нуждите на комуникацията. От гледна точка на лексикографията пък съвсем логичен е въпросът къде в речниковите статии ще бъде отредено място за този тип образувания: като „свободни” словосъчетания те не могат да бъдат включвани като заглавни думи. Новообразуваните „неизменяеми” прилагателни обаче, ако вече са утвърден езиков факт, трябва да се регистрират в речниците чрез самостоятелни лексикографски статии и да се дефинира лексикалното им значение. До този момент все още няма такава практика, с изключение на чешкия неологичен речник, където например за *video* има три отделни речникови статии: (а) като съществително, (б) като неизменяемо прилагателно и (в) като първа съставна част на сложни думи (вж. *Nová slova* 1998: 322–323). Авторите на *Речник на новите думи* (2010) например, квалифицират единиците от разглеждания тип с бел. „Като *опред.*” към статията на съществителното име. Изниква въпросът: каква е морфологичната характеристика на това „определение” и дали тя съвпада с характеристиката на заглавната дума, като се има предвид, че лексикалната единица и определението са единици на две различни езикови равнища (вж. например, статиите на *бизнес* и *офис* — в 1. значение) (*Речник на новите думи* 2010: 60, 311).

4.1. В настоящата статия се застъпва схващането, че езиковите единици, съставени от два компонента, тждествени по форма на две съществителни имена, са композитуми, които са образувани по модел и се изговарят с едно

¹¹ Такава координация се среща и при композитумите, образувани по традиционните модели с повтарящи се първи компоненти като *водо-*, *въздухо-*, *радио-* и др., срв. *водо-* и *въздухонепроницаем слой*. Следва ли от това да се смята, че компонентите *водо-*, *въздухо-* и под. са неизменяеми прилагателни? За координацията на две сложни думи вж. *Нов правописен речник* (2002: 59) и *Правопис и пунктуация* (2011: 85), според които предложеното от Вачкова и Вачков изписване *рок и поп-звезди* се оказва, че е неправилно.

главно (върху първия компонент) и едно второстепенно ударение. Техните първи компоненти, макар и съотносими по форма със съществителни имена, по функция са атрибутиви (срв. рус. *джипсафари* — *сафари на джипах*, бълг. *голфигрище* — *игрище за голф* и др.), което се потвърждава и от синонимните им словосъчетания. Същата функция имат и съставките *душ*-, *сок*-, *кафе*- в лексикалните единици *душбатерия*, *сокмашина* и *кафемашина* (срв. *батерия за душ*, *машина за сок*, *машина за кафе*). Разделното изписване на двата компонента, както се предлага в някои справочници, означава да се приеме, че *душ*, *сок*, *кафе* в тези случаи са „неизменяеми”(?) прилагателни. Приведените примери показват, че формалното тждество не означава и функционално тждество, т.е. една и съща форма може да изпълнява две различни функции. Лексикални единици от подобен тип не са нови като модел за българския език, както и за някои други славянски езици (вж. напр. Балтова 1985 и цитираната там литература; Брборић 2012: 485), но през последните десетилетия те бързо увеличават своя брой, което говори за активизиране на продуктивността на модела, под влияние главно на английския език, от който се заемат лексикални единици с такава структура. Важна роля при образуването на тези композитуми в българския език има и аналогията.

4.2. Различната интерпретация на езиковите единици от разглеждания тип оказва влияние и върху правилата за техния правопис. Ако се приеме, че това са композитни единици за номинация, според традиционната българска (и славянска) правописна система двата компонента трябва да се изписват слято или полуслято (с дефис). Не съществуват лингвистични основания, които да допускат тяхното разделно изписване, тъй като в българския език (а и в останалите славянски езици) няма субстантивни разделни думи. Разделното изписване би означавало, че тези единици се третираат като словосъчетания, а не като самостоятелни еднословни лексеми. Писмената практика, която според някои автори може да се използва като основателен критерий при формулиране на правописните правила, в повечето случаи е повлияна от начина, по който се изписват някои лексикални единици в езика източник, т.е. в езика, от който са заети, както и от неустановените норми¹². Предлаганите там решения са неубедителни, често колебливи и основани главно на формални критерии. Потвърждение на този извод представлява 17. приложение в *Нов правописен речник* (2002), озаглавено „Списък на думи (разр. моя — Ю.Б.) с разделно писане”, където са включени единици като *бизнес план*, *бинго зала*, *джаз концерт*, *ски писта*, *шкембе чорба* и др. Ако приемем, че това са думи, както всички останали, те би трябвало да намерят място в словника на речника, а не накрая в кратко (при това непълно) приложение. Затова задача на лингвистичните организации, на всички, които се занимават с про-

¹² За българския правопис по този въпрос вж. *Нов правописен речник* (2002: 43–61); *Правопис и пунктуация* (2011: 65–88).

блемите на езиковата култура и образованието, е: правописните правила да се изработват така, че обективно, реално и научно обосновано да обобщават и отразяват езиковите факти. Защото „орфографията има особено социално значение“ и „затрагива интереса на цялото общество“ (Иванова 1990: 351). Тя — орфографията — осигурява грамотност и високо равнище на културата на обществото. Затова неуеднаквеният правопис на композитумите от разглеждания в статията тип може да се определи като един от тревожните и нерешени проблеми в правописа на съвременните славянски езици (вж. например, Брборић 2012).

Поставените в статията въпроси и резултатите от конкретния анализ на езиковите единици подкрепят мнението, че за съвременните славянски литературни езици, в това число и за българския език, една от доминиращите черти в развойните тенденции е разширяването на полисинтетизма. Много повече са новите композитни единици за номинация в сравнение с аналитичните названия. Напълно прав е К. Гутшмидт, когато твърди, че „определянето на типологичните тенденции¹³ изисква изясняването на системно-структурния статус на немалко словообразователни модели и новообразувани названия“ (Gutschmidt 2003: 354). Едва тогава може да се определят промени в морфологичната система, които според някои български лингвисти „увеличават аналитичните черти“ например, на и без това аналитичната именна система на съвременния български език. Въпросът за тенденцията към аналитизъм и увеличаването на аналитичните черти в съвременните славянски езици днес е един от най-актуалните проблеми на славистичната лингвистика и трябва да се изследва задълбочено и детайлно, за да бъдат обективно открити и доказани отделните конкретни факти, преди да се предлагат генерални обобщения.

Литература

- БАЛТОВА Ю., 1985, *Двусъставни субстантивни конструкции в съвременния български книжовен език*, „Известия на Института за български език“, кн. 26.
- БАЛТОВА Ю., 2012, *Място и значение на субстантивното композитообразуване в славянските езикови системи и в текста*, [w:] *Słowotwórstwo słowiańskie: system i tekst*, red. J. Sierociuk, Poznań.
- БРБОРИЋ В.Ж., 2012, *Творба речи и правопис — писање сложених детерминативних формација са првом страном компонентом*, [в:] *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима. Зборник радова са четрнаесте међународне научне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта*, ред. Б. Ћорић, Р. Драгичевић, Београд.
- ВАЧКОВА К., ВАЧКОВ В., 1998, *Словообразуване и аналитизъм. Типологична обусловеност на някои словообразователни процеси в съвременния български език*, „Славянска филология“, т. 22: *Доклади за XII Международен конгрес на славистите, Краков, 1998*, София.

¹³ Авторът има предвид тенденцията към аналитизъм (бел. моя — Ю.Б.).

- ВАЧКОВА К., ВАЧКОВ В., 1999–2000, *Европрилагателни: възникване, строеж, правопис*, „Български език”, кн. 4–5.
- ГАК В.Г., 1990, *Слово*, [в:] *Лингвистический энциклопедический словарь*, ред. В.Н. Ярцева, Москва.
- Граматика 1982: *Граматика на съвременния български книжовен език*, т. 1: *Фонетика*, ред. Д. Тилков, София.
- ЗЕМСКАЯ Е.А., 1992, *Словообразование как деятельность*, Москва.
- ИВАНОВА В.Ф., 1990, *Орфография*, [в:] *Лингвистический энциклопедический словарь*, ред. В.Н. Ярцева, Москва.
- ЛУКАШАНЕЦ А.А., 2010, *Композиты — іновациі ў сучаснай беларускай мове*, [в:] *Слово и словесность. Сборник в чест на доц. д-р Юлия Балтова*, ред. Л. Крумова-Цветкова, Хр. Холиолчев, Цв. Аврамова, Цв. Георгиева, София.
- МЕШКОВ О.Д., 1981, *О речевых композитах в современном английском языке*, „Иностранные языки в школе”, № 2.
- Нов правописен речник*, 2002: *Нов правописен речник на българския език*, ред. В. Станков, София.
- Официален правописен речник*, 2012: *Официален правописен речник на българския език*, ред. М. Бунева, София.
- ПАШОВ П., ПЪРВЕВ Хр., 1979, *Правоговорен речник на българския език*, ред. П. Баракова, София.
- ПЕТРУХИНА Е.В., 2006, *Актуальные вопросы системного словообразования*, [в:] *Славистика. Синхрония и диахрония. Сборник научных статей к 70-летию И.С. Улханова*, ред. В.Б. Крысько, Москва.
- Правопис и пунктуация*, 2011: *Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила*, ред. М. Бунева, София.
- Речник на новите думи*, 2001: *Речник на новите думи и значения в българския език*, ред. Ем. Пернишка, София.
- Речник на новите думи*, 2010: *Речник на новите думи в българския език*, ред. Ем. Пернишка, София.
- СМИРНИЦКИЙ А.И., 1952, *К вопросу о слове (проблема „отдельности” слова)*, [в:] *Вопросы теории и истории языка в свете трудов И.В. Сталина по языкознанию*, ред. Г.В. Александров, В.В. Виноградов и др., Москва.
- BELENTSNIKOW R., 2009, *Вопросы лексикографической кодификации англицизмов*, [w:] *Przejawy internacjonalizacji w językach słowiańskich*, ред. E. Koriakowcewa, Siedlce.
- BOZDĚNOVÁ I., 2010, *Композита в proměnach moderní české slovní zásoby odborné a neologické*, [в:] *Відображення історії та культури народу в словотворенні. Доповіді XII Міжнародної наукової конференції Комісії зі слов'янського словотворення при Міжнародному комітеті славистів (25–28 травня 2010 р., Київ, Україна)*, ред. Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська, Київ.
- GUTSCHMIDT K., 1998, *Обице тенденции и специфические формы их реализации в современных славянских языках*, „Jazykovedný časopis”, č. 1–2.
- GUTSCHMIDT K., 2003, *Типологични тенденции*, [w:] *Słowotwórstwo. Nominacja*, ред. I. Ohnheiser, Opole [= *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich*].
- Nová slova*, 1998: *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů*, ред. O. Martincová, Praha.
- Nová slova*, 2004: *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů*, 2, ред. O. Martincová, Praha.
- Nowe słownictwo polskie*, 2004–2006: *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy lat 1993–2000*, cz. 1–4, ред. T. Smółkowa, Kraków.
- OHNHEISER I., 2003, *Системно-структурные тенденции*, [w:] *Słowotwórstwo. Nominacja*, ред. I. Ohnheiser, Opole [= *Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich*].

OHNEISER I., 2012, *Словосложение в системе словообразования и в тексте*, [w:] *Słowotwórstwo słowiańskie: system i tekst*, red. J. Sierociuk, Poznań.

New types of compound words and their spelling in modern Slavic languages

Summary

The article analyses language units of the type *бизнесдама*, *фитнесуреди*, *гольфгрице*, *джинсафари*, *бизнесклас*, *biznesplan*, *faxrapir*, *kafe-klub* whose lexical and grammatical status is differently determined in linguistic literature. Additional practical issues arise as well, relating to the orthography, pronunciation (accent) and mode of presenting such units in lexicography.